

Chlazení hlavy během chemoterapie jako prevence alopecie

Stanovisko České onkologické společnosti

Úvod

Chlazení hlavy (scalp cooling) během chemoterapie je metoda používaná k prevenci kompletní ztráty vlasů. Největší zkušenosti s použitím této metody jsou u nemocných léčených pro karcinom prsu chemoterapií s antracykliny nebo taxány.

Účinnost

Většina autorů považuje zachování 50% vlasů jako dostatečný kosmetický efekt. V závislosti na typu podané chemoterapie se tohoto výsledku dosahuje u 45-80% (průměr napříč studiemi 67%) nemocných s chlazením hlavy během chemoterapie. Zachovalé vlasy mohou však mít horší kvalitu než před léčbou. Důležitá je správná péče o vlasy během léčby (nedoporučuje se časté mytí, barvení, sušení fénem a jiný styling). V kontrolních skupinách bylo riziko alopecie zpravidla 100%. Pozoruje se příznivý efekt na kvalitu života, i když magnituda zlepšení je malá, pravděpodobně vlivem jiných, silnějších faktorů ovlivňující kvalitu života během onkologické léčby.

Bezpečnost

Bezpečnost metody byla prokázána v řadě prospektivních a observačních klinických studií. V žádné studii se neprokázalo zvýšení rizika metastáz do kůže nebo podkoží hlavy. Hlavními nežádoucími účinky metody jsou bolesti hlavy. Akutní poranění chladem (omrzliny) jsou raritní, ale popsány. Kontraindikacemi chlazení hlavy během chemoterapie jsou hematologické malignity, melanom a systémové nemoci spojené s riziky při vystavení chladu (kryoglobulinémie a další). Metoda je schválena organizací FDA.

Technické aspekty

Chlazení hlavy se v praxi provádí přístrojem na onkologickém stacionáři. Jeden přístroj postačuje na souběžné chlazení u dvou pacientů. Délka chlazení se v jednotlivých doporučeních liší, v recentní klinické studii (Nangia et al 2017; chemoterapie obsahovala antracykliny nebo taxány) probíhalo chlazení 30 minut před zahájením infúze, během ní a 90 min po jejím ukončení.

Závěr a doporučení

Chlazení hlavy během chemoterapie je bezpečnou a relativně účinnou metodou k prevenci alopecie u pacientů léčených chemoterapií. Celkový výsledek onkologické léčby není ovlivněn. Tato léčba není široce dostupná a její provozování klade zvýšené organizační, personální a časové nároky na provoz

onkologického stacionáře. Z těchto důvodů ČOS doporučuje aplikaci chlazení hlavy v režimu nadstandardní péče. Nedostupnost této metody rozhodně nesmí vést k nedoporučení nebo odkladu indikované chemoterapie.

- Belum VR, de Barros Silva G, Laloní MT, et al. Cold thermal injury from cold caps used for the prevention of chemotherapy-induced alopecia. *Breast Cancer Res Treat.* 2016 Jun;157(2):395-400.
- Breed, WPM, van den Hurk CJG, Peerbooms M. Presentation, impact and prevention of chemotherapy-induced hair loss: scalp cooling potentials and limitations. *Expert Review of Dermatology* 6.1 (2011): 109-125.
- Nangia J, Wang T, Osborne C, et al. Effect of a Scalp Cooling Device on Alopecia in Women Undergoing Chemotherapy for Breast Cancer: The SCALP Randomized Clinical Trial. *JAMA.* 2017 Feb 14;317(6):596-605.
- Rugo HS, Klein P, Melin SA, et al. Association Between Use of a Scalp Cooling Device and Alopecia After Chemotherapy for Breast Cancer. *JAMA.* 2017 Feb 14;317(6):606-614.

V Praze 30.5.2018

Tomáš Büchler